

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	14
Ενότητα πρώτη: Εννοιολογικές διερευνήσεις	19
Η διατήρηση της υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς ως διεπιστημονικό πεδίο...	19
Έννοιες και Ορισμοί	20
Πολιτιστικά αγαθά (cultural property, bien culturel)	20
Πολιτιστική κληρονομιά (Cultural heritage, patrimoine culturel).....	23
Μνημεία (Monuments)	24
Τοπίο (Landscape)	25
Διατήρηση (Preservation)	26
Συντήρηση (Conservation)	27
Προστασία (Protection)	28
Διάσωση (Rescue).....	28
Ανακατασκευή (Reconstruction)	29
Αναπαλαίωση (Reconditioning)	29
Αναστήλωση (Anastilosis).....	29
Αποκατάσταση (Restoration).....	29
Στερέωση (Fastening)	30
Απειλές της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς.....	30
Η διατήρηση της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα.....	31
Ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.....	36
Εισαγωγή	36
Η ανάπτυξη του Πολιτισμικού τουρισμού στην Ελλάδα - Διαπιστώσεις.....	36
Βιβλιογραφία πρώτου μέρους.....	41
Ενότητα δεύτερη: Η ρύπανση του περιβάλλοντος ως απειλή για την υλική πολιτιστική κληρονομιά	42
Εισαγωγή στην έννοια του περιβάλλοντος	42
Η ρύπανση του περιβάλλοντος	43
Ατμοσφαιρική ρύπανση	46
Το Φαινόμενο του Θερμοκηπίου (Greenhouse effect)	49
Εισαγωγή	49
Περιγραφή του φαινομένου του θερμοκηπίου.....	49
«Ποσοτικοποιώντας» το φαινόμενο του θερμοκηπίου	55
Επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου	56
Φαινόμενο της τρύπας του όζοντος ή μείωσης της στρατοσφαιρικής στοιβάδας του όζοντος (Depletion of the Ozone Shield)	59
Εισαγωγή	59
Περιγραφή του φαινομένου	59
Όξινη βροχή (Acid rain)	64
Εισαγωγή	64
Η όξινη βροχή στην Ελλάδα.....	65
Φαινόμενο θερμοκρασιακής αναστροφής (Temperature inversion effect)	65
Ρύπανση εσωτερικών χώρων και περιβαλλοντικές παράμετροι διατήρησης της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς.....	68
Φωτισμός	69
Θερμοκρασία	72

Υγρασία	72
Βιβλιογραφία δεύτερου μέρους	74
Ενότητα τρίτη: Υλικά: Χρήσεις – Απειλές και Διατήρηση	75
Κατηγορίες υλικών της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς	75
Οργανικά υλικά.....	75
Ανόργανα υλικά.....	76
Φυσικά υλικά	76
Τεχνητά υλικά.....	77
Πέτρα.....	77
Ξύλο.....	77
Φυσικά υφάσματα.....	78
Δέρμα.....	78
Μέταλλα και κράματα	78
Κεραμικά.....	79
Γυαλί.....	80
Συγκολλητικές ύλες	80
Διάβρωση	81
Εισαγωγή	81
Ορισμοί.....	81
Είδη διαβρωτικού περιβάλλοντος.....	82
Παρατηρήσεις που αφορούν την διάβρωση	82
Πέτρα	83
Εισαγωγή - περιγραφή	83
Ιστορική αναδρομή	83
Χρήσεις.....	83
Ιδιότητες.....	86
Αναγνώριση ορυκτών	86
Ταξινόμηση πετρωμάτων.....	87
Μάρμαρα.....	89
Απειλές.....	91
Διάβρωση της πέτρας από το νερό	92
Περιπτώσεις διάβρωσης που οφείλονται στην κίνηση του νερού.....	93
Θιξοτροπικές ιδιότητες των αργιλοπυριτικών συστατικών των πετρωμάτων.....	94
Ιοεναλλακτική εξαλλοίωση	94
Διάβρωση της πέτρας από τον παγετό.....	94
Διάβρωση της πέτρας από διαλυτά άλατα.....	95
Αιολική διάβρωση	95
Διάβρωση της πέτρας από την ατμοσφαιρική ρύπανση	97
Διοξείδιο του άνθρακα.....	97
Οξειδία του θείου.....	98
Οξειδία του αζώτου	99
Επίδραση άλλων ατμοσφαιρικών ρυπαντών στα πέτρινα αντικείμενα.....	100
Διάβρωση των πετρωμάτων μικροβιολογικής προέλευσης.....	101
Φθορές των πέτρινων αντικειμένων από τα φυτά ή τα πουλιά.....	105
Διάβρωση της πέτρας από θερμοκρασιακές μεταβολές.....	105
Φθορά της πέτρας από την ύπαρξη μεταλλικών συνδέσμων.....	106
Φθορά των πέτρινων μνημείων από τους επισκέπτες.....	106
Μέθοδοι διατήρησης.....	107

Καθαρισμός της επιφάνειας της πέτρας.....	107
Μηχανικές μέθοδοι καθαρισμού της πέτρας	108
Ράντισμα με νερό	108
Εκτόξευση νερού	109
Εκνέφωση ατμού.....	110
Αμμοβολή	111
Μικροβολή.....	112
Μέθοδος καθαρισμού με χρήση Laser.....	113
Χημικές Μέθοδοι Καθαρισμού της πέτρας	114
Τασιενεργές ουσίες – σάπωνες	115
Ανθρακικά άλατα.....	115
Οργανικοί διαλύτες.....	115
Προσροφητικοί άργιλοι	116
Ιοντοεναλλακτικές ρητίνες	116
Μέθοδοι στερέωσης της πέτρας.....	117
Μέθοδοι προστασίας των πέτρινων αντικειμένων από τις περιβαλλοντικές συνθήκες	117
Σύνδεση των πέτρινων έργων	118
Συγκόλληση των πέτρινων έργων.....	118
Ξύλο.....	119
Εισαγωγή- περιγραφή	119
Ιστορική αναδρομή	121
Ιδιότητες.....	121
Χρώμα.....	122
Οσμή	122
Ειδικό βάρος	122
Αντοχή ή στερεότητα.....	123
Διάρκεια.....	124
Ακουστικές ιδιότητες.....	124
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	124
Απειλές.....	125
Βιολογικής προέλευσης απειλές	125
Περιβαλλοντικής προέλευσης απειλές	127
Χημικής προέλευσης απειλές	127
Μηχανικής προέλευσης απειλές	127
Μέθοδοι διατήρησης.....	128
Φυσικές και τεχνητές μέθοδοι για την απομάκρυνση των μυκήτων	128
Αποξήρανση.....	128
Εκχύμωση των ξύλων	128
Αεριογόνες και καπνογόνες ουσίες.....	128
Αποθήκευση του ξύλου	129
Καθαρισμός επιφάνειας	131
Στερέωση επιφάνειας	131
Φυσικά υφάσματα.....	132
Εισαγωγή	132
Σύντομη ιστορία της υφαντουργίας.....	132
Απειλές των φυσικών υφασμάτων.....	133
Βαμβάκι.....	134
Εισαγωγή- περιγραφή	134

Ιστορική αναδρομή	134
Ιδιότητες.....	135
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	135
Απειλές.....	136
Μέθοδοι διατήρησης.....	137
Μαλλί	138
Εισαγωγή- περιγραφή	138
Ιστορική αναδρομή	138
Ιδιότητες.....	139
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	141
Απειλές.....	141
Μέθοδοι διατήρησης.....	142
Μετάξι.....	143
Εισαγωγή- περιγραφή	143
Ιστορική αναδρομή	144
Ιδιότητες (Φυσικές και χημικές)	145
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	147
Απειλές.....	147
Μέθοδοι διατήρησης.....	148
Λινάρι.....	149
Εισαγωγή- περιγραφή	149
Ιστορική αναδρομή	149
Ιδιότητες (Φυσικές και χημικές)	150
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	150
Απειλές.....	152
Οι περιβαλλοντικές συνθήκες των μουσείων ως απειλή για την διατήρηση των υφασμάτων συλλογών.....	152
Μέθοδοι διατήρησης υφασμάτων αντικειμένων.....	154
Μέθοδοι καθαρισμού των υφασμάτων αντικειμένων.....	155
Αντιμετώπιση βιολογικών φθορών των υφασμάτων.....	157
Μέταλλα.....	159
Εισαγωγή	159
Χαλκός (Cu).....	162
Εισαγωγή- περιγραφή	162
Ιστορική αναδρομή	163
Ιδιότητες (Φυσικές και χημικές)	163
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	164
Απειλές.....	164
Μέθοδοι διατήρησης.....	166
Σίδηρος (Fe).....	167
Εισαγωγή – περιγραφή	167
Ιστορική αναδρομή	167
Χρήσεις (Αρχαίες – σύγχρονες).....	168
Ιδιότητες (φυσικές και χημικές).....	168
Απειλές.....	168
Μέθοδοι διατήρησης.....	168

Αργυρος (Ag)	169
Εισαγωγή- περιγραφή	169
Ιστορική αναδρομή	169
Ιδιότητες (Φυσικές και χημικές)	169
Χρήσεις (Ιστορικές – σύγχρονες)	170
Απειλές.....	172
Μέθοδοι διατήρησης.....	172
Χρυσός (Au).....	173
Εισαγωγή – περιγραφή	173
Ιστορική αναδρομή	173
Χρήσεις (Αρχαίες – σύγχρονες).....	174
Ιδιότητες (φυσικές και χημικές).....	175
Απειλές.....	176
Μέθοδοι διατήρησης.....	176
Πηλός – κεραμικά	178
Εισαγωγή – περιγραφή	178
Ιστορική αναδρομή	178
Χρήσεις (Αρχαίες – σύγχρονες).....	182
Ιδιότητες (φυσικές και χημικές).....	183
Απειλές.....	184
Μέθοδοι διατήρησης.....	185
Δέρμα.....	190
Εισαγωγή – περιγραφή	190
Ιστορική αναδρομή	190
Χρήσεις (Αρχαίες – σύγχρονες).....	190
Ιδιότητες (φυσικές και χημικές).....	190
Απειλές.....	191
Μέθοδοι διατήρησης.....	191
Χαρτί	193
Εισαγωγή – περιγραφή	193
Ιστορική αναδρομή	193
Χρήσεις	194
Ιδιότητες (φυσικές και χημικές).....	194
Χημικές ιδιότητες	195
Φυσικές ιδιότητες του χαρτιού	196
Οπτικές ιδιότητες του χαρτιού	197
Απειλές.....	197
Μέθοδοι διατήρησης.....	200
Μέθοδοι καθαρισμού	200
Λεύκανση του χαρτιού.....	200
Χρήση διαλυτών	201
Χρήση ενζύμων.....	201
Γυαλί	203
Εισαγωγή – περιγραφή	203
Ιστορική αναδρομή	203
Χρήσεις (Αρχαίες – σύγχρονες).....	204
Ιδιότητες (φυσικές και χημικές).....	205
Απειλές.....	206

Μέθοδοι διατήρησης.....	208
Καθαρισμός αδιάλυτων επικαθίσεων	209
Καθαρισμός βιολογικών επικαθίσεων	209
Στερέωση γυάλινης επιφάνειας.....	209
Συγκόλληση γυάλινης επιφάνειας	209
Βιβλιογραφία – Αναφορές τρίτου μέρους	211
Μικρό λεξικό όρων	212
Χρήσιμες διευθύνσεις στο διαδίκτυο για την διατήρηση της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς.....	218
Σημαντικές συμβάσεις ή γεγονότα για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.....	219
Παράρτημα 1: Ισχύουσα Ελληνική Νομοθεσία για την Πολιτιστική Κληρονομιά.	220
Ν. 3028/2002, “Για την Προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς”, (ΦΕΚ 153/Α’/28.6.2002).....	220
Ν. 2833/2000, “Θέματα προετοιμασίας των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 και άλλες διατάξεις.”, (ΦΕΚ 150/Α’/30.5.2000).....	251
Ν. 2557/1997, “Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης” (ΦΕΚ 271/Α’/24.12.1997).....	251
Ν. 2039/1992, “Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης.”, (ΦΕΚ 61/Α’/13.4.92).....	262
Ν. 1126/1981, «Περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 23ην Νοεμβρίου 1972 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως δια την προστασίαν της Παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής κληρονομιάς.», (ΦΕΚ 32/Α’/10.2.81).....	267
Ν. 1114/1981, «Περί κυρώσεως της εις Χάγην την 14ην Μαΐου 1954 υπογραφείσης Συμβάσεως περί προστασίας των πολιτιστικών αγαθών εν περιπτώσει ενόπλου συρράξεως μετά του Κανονισμού εκτελέσεως αυτής, του Πρωτοκόλλου καί των υπ’ αριθ. I, II και III αποφάσεων της διασκεψέως», (ΦΕΚ 6/Α’/8.1.81).....	276
Ν. 1103/1980, «Περί κυρώσεως της εις Παρισίους την 17ην Νοεμβρίου 1970 υπογραφείσης Διεθνούς Συμβάσεως αφορώσης εις τα ληπτέα μέτρα δια την απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν της παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως της κυριότητος των πολιτιστικών αγαθών.» (ΦΕΚ 297/Α’/29.12.80).....	291
Υπουργική Απόφαση αρ. ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/28856/12.6.1996, "Δικαίωμα εισόδου σε Μουσεία, Μνημεία και Αρχαίους Χώρους.", (ΦΕΚ 445/Β’/13.6.1996).....	297
Βιβλιογραφία – αναφορές.....	298
Πίνακας Φωτογραφιών	326
Πίνακας Σχημάτων	329
Πίνακας Πινάκων.....	330
Ευρετήριο όρων	331